

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 160
van **MARIUS MEREMANS**
datum: 20 maart 2015

aan **SVEN GATZ**
VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

Literair middenveld - Integratie

Het Rekenhof publiceerde in april 2011 een kritisch rapport over de ondersteuning van het letterenbeleid in Vlaanderen. Het Rekenhof wees erop dat het (toenmalige) beleid en de regels zo versnipperd waren dat het een doelmatige ondersteuning belemmerde. De verschillende subsidiekanalen werkten een gebrekkige afstemming en een onproductieve inzet van de (beperkte) middelen voor letteren in de hand. De voormalige Vlaamse minister van Cultuur, Joke Schauvliege, erkende het probleem en stelde het volgende in september 2011: "Momenteel worden organisaties binnen het literaire middenveld zowel via het Vlaams Fonds voor de Letteren, via het Kunstendecreet als ad nominatim binnen de begroting van de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerd. Die structurele versnippering staat haaks op een geïntegreerd letterenbeleid."

Tijdens de vorige regeerperiode werd dan ook geleidelijk aan werk gemaakt van een geïntegreerd letterenbeleid. Zo werd het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) het eerste aanspreekpunt voor een coherent letterenbeleid en kwamen Strip Turnhout, Poëziecentrum en Passa Porta opnieuw onder de vleugels van VFL. Verder werden ook Stichting Lezen en Leesweb ondergebracht bij het VFL. Ook de minister ambieert een geïntegreerd letterenbeleid, met het VFL als sleutelspeler met betrekking tot de subsidiëring.

Het Vlaams Fonds voor de Letteren schoof recentelijk zelf de verdere integratie van het letterenbeleid naar voren als een uitdaging voor de toekomst, evenals het omgaan met de groei van het literaire middenveld.

1. Welke letterenorganisaties vormen momenteel het zogenaamde Vlaamse literaire middenveld? Graag een overzicht van al de letterenorganisaties die beschouwd worden als het Vlaamse literaire middenveld, met inbegrip van de Vlaamse subsidiebedragen die aan deze organisaties verleend werden in 2014 en 2015?
2. Heeft de minister weet van subsidiebedragen die vanuit andere bestuursniveaus (provincies en/of lokale besturen) toegekend worden aan de letterenorganisaties uit deelvraag 1? Zo ja, graag een overzicht van deze subsidiebedragen voor 2014 en 2015 (voor zover bekend bij de minister).
3. Het VFL schoof het omgaan met de groei van het literaire middenveld naar voren als een uitdaging voor de toekomst.

Wat bedoelt het VFL concreet met de groei van het literaire middenveld? Merkt het VFL, ondanks het voornemen om een geïntegreerd letterenbeleid te voeren en de middelen minder te versnipperen, dat het gesubsidieerde literaire middenveld opnieuw verbreedt? Graag enige toelichting hierbij.

4. Hoe beoordeelt de minister de huidige omvang van het literaire middenveld? Welke rol ziet de minister binnen het geïntegreerd letterenbeleid dat hij voor ogen heeft voor dit literaire middenveld? In hoeverre acht de minister een rationalisatie van dit literaire middenveld wenselijk dan wel haalbaar?

ANTWOORD

op vraag nr. 160 van 20 maart 2015

van **MARIUS MEREMANS**

1. Hieronder vindt u een overzicht van de organisaties uit het literaire middenveld met de subsidiebedragen voor 2014 en 2015. Deze worden allen, op Behoud de Begeerte na, vanuit het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) ondersteund. De daling van de subsidie in 2015 is het gevolg van een besparing op de dotatie van het VFL.

Naam organisatie	Subsidie 2014	Subsidie 2015
Passa Porta (Het Beschrijf vzw)	400.000 euro	380.000 euro
Poëziecentrum	300.000 euro	285.000 euro
Strippgids	217.000 euro	200.725 euro
PEN Vlaanderen	30.000 euro	28.500 euro
Schrijverspodium	63.000 euro	30.000 euro
VONK & Zonen	20.000 euro	45.000 euro
Literair Museum		21.000 euro
Behoud de Begeerte (financiering via het Kunstendecreet)	349.000 euro	322.825 euro
Stichting Lezen	987.000 euro	937.650 euro
Leesweb	47.000 euro	47.000 euro

2. Hieronder volgt een overzicht van de bij het VFL bekende subsidiebedragen die vanuit andere bestuursniveaus worden toegekend. Deze informatie komt uit de aanvraagdossiers die werden ingediend bij het VFL. Mogelijk zijn er nog andere subsidies vanuit de andere bestuursniveaus, maar die zullen dan eerder op projectmatige basis worden toegekend.

Naam organisatie	Provincie	Stad/Gemeente
Poëziecentrum	30.000 euro Oost-Vlaanderen	20.0000 euro en 32.160 euro huursubsidies stad Gent
Passa Porta (Het Beschrijf vzw)	27.100 euro van de provincie West-Vlaanderen voor de residentiewerking in het Streuvelshuis	100.000 euro via Brussels Hoofdstedelijk gewest
Literair Museum		10.000 euro stad Hasselt
Schrijverspodium	1.500 euro Oost-Vlaanderen	
VONK & Zonen		15.000 euro Impulssubsidie stad Antwerpen en 8.000 euro stad Antwerpen voor Eenzame Uitvaart

Stripgids		14.000 euro stad Turnhout
PEN Vlaanderen	8.000 euro van provincie Antwerpen voor PEN flat	5.000 euro van stad Antwerpen voor PEN flat

3. Het VFL hecht een meervoudige betekenis aan 'groei' van het literaire middenveld. Het gaat dan om:
 - een toenemend professionalisme in de kwalitatieve programmering van organisaties;
 - een betere landelijke spreiding van die programmatie over heel Vlaanderen (die rol wordt niet alleen gespeeld door literaire organisaties, maar kan ook via literaire manifestaties), met ook een betere taakverdeling en definiëring van de kerntaak;
 - een (beperkte) groei van de middelen valt te overwegen. Het gros van de organisaties werkt immers met vrij lage budgetten, zowel wat de inhoudelijke werking als wat de overheadkosten betreft;
 - een vertegenwoordiging van alle mogelijke genres (fictie, non-fictie, poëzie, kinder- en jeugd, essayistiek, strips, graphic novel en vertaalde literatuur) over het literair middenveld is het streefdoel. Er is dus nood aan verdere specialisatie en een betere afbakening van wie wat doet. Op die manier kan het volledige veld nog beter afgedekt worden;
 - kansen bieden aan nieuwe ontwikkelingen en dynamiek naast de bestaande organisaties. Het zou immers ongezond zijn om alles te beperken tot bestaande organisaties en initiatieven. Het VFL werkt momenteel bv. aan betere en gerichte omkadering voor slam-poetry, leesbevordering, vernieuwende presentatievormen van literatuur, digitalisering en innovatie/multimediale aanpak binnen de literatuur.

4. Er bestaat vandaag een mooi en waardevol literair middenveld dat zeker verdient om geconsolideerd te worden. De meeste organisaties hebben echter nu al een heel specifieke kerntaak en doelgroep en daarbinnen is redelijk weinig overlapping:
 - Passa Porta: internationaal literatuurhuis en residentiewerking in opdracht van het VFL;
 - Poëziecentrum: Vlaams kenniscentrum en knooppunt voor poëzie met eigen tijdschrift en zeer diverse activiteiten rond poëzie;
 - Stripgids: Vlaams kenniscentrum voor strips met 2-jaarlijks festival en een eigen tijdschrift;
 - PEN Vlaanderen: afdeling van PEN-internationaal, opkomend voor vrije meningsuiting en heel actief i.v.m. gevluchte auteurs en interculturaliteit;
 - Schrijverspodium : organisatie voor de archivering, digitalisering en promotie van theaterteksten;
 - VONK en zonen: nieuwe speler (opgericht voor en door auteurs) met erg vernieuwende & verrassende concepten rond literatuur;
 - Literair Museum: belangrijke partner voor leesbevordering, leeseducatie voor lager en middelbaar onderwijs met spraakmakende tentoonstellingen van Vlaamse en internationale illustratoren, organiseren ook 'Zin in zomer' (een vernieuwend literair festival in Limburg);
 - Behoud de Begeerte: oudste en nog steeds erg actieve organisatie voor literaire presentaties als avondvullende podiumvoorstellingen;
 - Stichting Lezen: de leidende en richtinggevende organisatie i.v.m. leesbevordering (rol is coördineren, inspireren, verbinden en aanzetten tot samenwerking);
 - Leesweb: kleinere organisatie rond leesbevordering (overgeheveld vanuit Participatiedecreet) met vooral expertise rond doel- en kansengroepen, bv. de Boekenkaravaan en begeleiding van tientallen leesclubs in Vlaanderen.

Een rationalisatie van dit middenveld is niet evident omdat er weinig sprake is van overlapping. Wel kan eventueel bekeken worden of er op zakelijk/organisatorisch gebied meer afstemming mogelijk is. Ook voor samenwerking onderling en met andere (kunsten)sectoren moet aandacht zijn. Zo zetten bv. verschillende kunstenorganisaties in op presentatie van en participatie aan literatuur.

In verband met leesbevordering wil het VFL bekijken of alleen structurele werkmiddelen voor Stichting Lezen een realistische benadering is. Momenteel beschikt het VFL naast de ondersteuning van Stichting Lezen en Leesweb, alleen over projectmiddelen (zo'n 150.000 euro op jaarbasis) voor leesbevordering. Uiteraard is Stichting Lezen de overkoepelende en richtinggevende organisatie, maar er zal bekeken worden – in het kader van een breed gedragen leesbevorderingsbeleid – om ook een aantal kleinere organisaties met duurzame aandacht en focus op leesbevordering te kunnen ondersteunen, die als voorbeeld en inspiratie kunnen fungeren voor vele anderen.

Het VFL zal bij het literaire middenveld aandringen op nog meer inhoudelijke afstemming, taakverdeling, minder overlapping en meer landelijke spreiding. Via haar beheersovereenkomsten met die verschillende organisaties kan het VFL ook sturen op inhoudelijke prioriteiten of gerichte opdrachten geven, e.g.:

- meer aandacht voor specifieke genres zoals poëzie, non-fictie, essayistiek, vertalingen;
- actief inzetten op kansen- en doelgroepen en inclusief intercultureel beleid
- Samenwerking met lokale partners (bibliotheken, culturele centra, scholen en welzijnscentra);
- specifieke aandacht voor leesbevordering.

Aan alle organisaties zal ook gevraagd worden om een grondige evaluatie van de eigen werking te maken met scherpe focus op de balans tussen overhead en middelen die rechtstreeks naar de doelstellingen/activiteiten gaan. Ook moet –waar mogelijk- sterk ingezet worden op het genereren van eigen inkomsten.

Tenslotte moeten de middelen voorzien voor het literair middenveld prioritair blijven gaan naar dominant literaire organisaties. Het VFL pleit er in dit kader voor om organisaties die vanuit het Kunstendecreet ondersteund worden en binnen een bredere werking ook werken rond literatuur, niet bijkomend te ondersteunen vanuit het VFL. Ik kan deze denkpiste ondersteunen.